

LAPIN LIITTO

Lausunto

20.5.2022

164/11.00.02/2022

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ym.fi

Viite: Lausuntopyyntö 20.4.2022

Suomen rajalta Ruotsin Messauren (Aurora Line) sijoittuvan 400 kV:n voimajohdon YVA-selostus

Tausta

Svenska kraftnät -liikelaitos ja Fingrid Oyj suunnittelevat uutta sähkönsiirtoyhteyttä Messauren sähköasemalta Risuddeniin Suomen rajalle ja sieltä edelleen Keminmaan lähellä sijaitsevalle Viitajärven sähköasemalle. Viitajärveltä johto jatkuu Pyhänselälle. Sähkölinja on tarkoitus toteuttaa 400 kV:n maanpäällisenä vaihtovirtajohtona. Messauren sähköaseman ja Suomen rajan välisellä alueella on tarkasteltu useita vaihtoehtoisia selvityskäytäviä. Lähtökohtana on ollut löytää vaihtoehto, jolla on mahdollisimman vähäinen vaikutus suojeltaviin alueisiin, Ruotsin kokonaismaanpuolustukseen, porotalouteen, asuinympäristöihin ja muihin intresseihin. Näiden lisäksi on otettu huomioon maaperän ominaisuudet, tekninen toteutettavuus, käyttövarmuus ja taloudellinen kannattavuus. Svenska kraftnät on yhdessä Fingridin kanssa selvittänyt sopivan Tornionjoen ylityskohdan. Tässä yhteydessä tarkasteltiin kuutta maiden välistä rajanylityskohtaa, ja Risuddenin alueen ylityskohdan arvioitiin näistä sopivimmaksi. Svenska kraftnät ja Fingrid katsoivat tämän ylityskohdan olevan sopivin teknisesti ja kulkukelpoisuuden kannalta sekä rakennetut alueet ja luonnonsuojelutavoitteet huomioiden.

Suhde maakuntakaavaan

Voimajohdon rajanylityspaikka sijoittuu 11.9.2015 lainvoiman saaneen Länsi-Lapin maakuntakaavan alueelle. Suunniteltu voimajohtolinjaus ylittää Tornionjokilaakson, joka on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi (ma 6098). ma-merkinnällä on osoitettu myös suunnitellun rajanylityskohdan läheisyydessä pohjoispuolella sijaitseva Tornionjoen jokivarsiasutus (ma 8146). Tornionjokilaakso on valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue (valtioneuvoston periaatepäätös 1995) ja rajanylityskohdan pohjoispuolella sijaitseva Tornionjoen jokivarsiasutus on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009). Lisäksi voimajohtolinjauksen alueella sijaitsee maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema ”Tornionjoen kulttuurimaisema-alue”.

Lapin liitto on lausunut Suomen puolelle sijoittuvan osuuden YVA-menettelyn yhteydessä 28.1.2019 ja 29.4.2020 sekä lunastuslupahakemuksen yhteydessä 28.3.2022.

Lapin liiton näkemys

Lapin liitto toistaa Suomen YVA-menettelyssä ja lunastuslupahakemuksen yhteydessä antamansa näkemyksensä ja korostaa, että lunastuslupahakemuksen mukainen Tornionjoen ylittäminen aiheuttaisi Suomen puolella maanomistajalle kohtuutonta haittaa. Voimajohtoyhteyden toteuttaminen voidaan saavuttaa myös valitsemalla vaihtoehtoinen reitti Tornionjoen ylittämiseksi useista teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisista reiteistä.

LAPIN LIITTO

Mika Riipi
maakuntajohtaja

Paula Qvick
suunnittelujohtaja

Alla oleva dokumentti on digitaalisesti allekirjoitettu. Allekirjoittajien ja dokumenttien tiedot

Dokumentti

TLM_Lausunto_Ruotsi_Messaure-
Tornionjoki 400 kV
voimajohto_YVA-
selostus_20052022.pdf

Tiedosto

8ddd9f206fe015114790bea5ebdf05f25b584e8dc60321451db984e280563789450
301c16500151a47953bbb355294504bdfadf5b12280b42fc151af7b8b9fe0

Tarkistesumma

Allekirjoittajat

Allekirjoitus

Teija Ylimartimo

Allekirjoitustapa: Yritys

20.5.2022

Päivämäärä

Titta Liisa Susanna Kallio-Seppä

Nimi

Tunnistautumistapa: sähköposti, SMS-tunnistautuminen

Allekirjoitustapa: Genericoidc

20.5.2022

Päivämäärä

Dokumenttien aitouden varmentaminen

Prosessin luontihetkellä kaikista allekirjoitukseen liitetyistä dokumenteista on laskettu tarkistesumma SHA-512 algoritmilla. Varmennuslinkki ohjaa sivulle jossa voitte selvittää onko hallussanne oleva dokumentti sama joka prosessiin on alun perin liitetty ja se jonka olette allekirjoittaneet.

<https://turva.tornio.fi/verify.cgi?link=2rWzvXOMCKBK1U7nHPSYXfKblINjMpqolZtAkMajMp73SBRQn7>

1957/12.03.03.00.01/2022
LAUSUNTO 20.5.2022

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO
(kirjaamo.ym@gov.fi)

400 KV-VOIMAJOHDON RAKENTAMINEN SUOMEN RAJALTA RUOTSIN MESSAUREEN (AURORA LINE), YVA-SELOSTUS

Ympäristöministeriö on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa otsikon mukaisesta asiasta. Ruotsin ympäristöviranomaisen (Naturvårdsverket) on lähettänyt Ympäristöministeriölle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus) kommenteille koskien 400 kV-voimajohdon rakentamista Suomen rajalta (Norrbottenin läänin Ylitornion kunnan Risuddenissa sijaitseva Tornionjoen ylityskohta) Ruotsin Messaureen. Hankkeesta vastaavana toimii Svenska kraftnät. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu linkki lausuntomateriaaliin ympäristöministeriön verkkosivulle (www.ym.fi/yva).

Hankkeeseen sovelletaan Espoon sopimusta. Suomen viranomaisilla, asukkailla ja yhteisöillä on mahdollisuus esittää kommentteja hankkeen YVA-selostuksesta niiltä osin, kuin merkittävien ympäristövaikutusten voidaan katsoa ulottuvan Suomeen. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo vastaa toimialueensa rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijatehtävistä.

Tornionlaakson museo on lausunut 5.5.2020 Suomen osallistumista YVA-menettelyyn sekä hankkeen neuvotteluasiakirjasta. Lausunnossaan museo on ottanut kantaa voimajohdon vaikutuksiin kulttuuriympäristöön ja -maisemaan Vuennonkoskella, Tornionjoen ylityskohdalla. Ylityskohta sisältyy valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen *Eteläisen Tornionlaakson maisemat* (VAMA2021) sekä *Tornionjokivarren kulttuurimaiseman* maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön. Muutaman sadan metrin päässä aiotun ylityspaikan pohjoispuolelta alkaa myös valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö *Tornionjoen jokivarsiasutus* (RKY2009). Kulttuuriympäristön ja maisema-alueen arvot ja niiden vaalimistavoitteet on tuotu esiin sekä Länsi-Lapin maakuntakaavassa (2014) että kuntien yleiskaavoissa. Lisäksi Vuennonkoskella harjoitetaan perinnekalastusta, joka aineettomana kulttuuriperintönä on mukana sekä Suomen että Ruotsin kansallisissa elävän perinnön luetteloissa (*Tornionjoen perinteinen koskikalastuskulttuuri / Håvfisketraktionen i Tornedalen*).

Ympäristövaikutusten arvioinnissa on Tornionjoen ylittävällä risteyskohdalla tutkittu kahta reittivaihtoehtoa, itäinen ja läntinen osakäytävä. Tornionjoen ylityskohdan vaih-

toehto- ja rajausneuvotteluissa on selostuksen mukaan päätetty, että nykyisen voimajohdon reittiä noudattava johtoreitti eli läntinen osakäytävä on sopivin vaihtoehto. Tornionjoen ylityskohdalla uusi sijoittuu siten olemassa olevan voimajohdon eteläpuolelle. Arvioinnissa on todettu, että Tornionjoen ylityskohdan lyhyistä näkölinjoista huolimatta johtoaukeaa halkova voimajohto näkyy sekä Ruotsin että Suomen puolelle jokea. Visuaalinen vaikutus kohdistuu etupäässä johtoaukeaan ja uuden siirtovoimalinjan vaikutuksiin Suomen puolella.

Laaditun ympäristövaikutusten arvioinnin mukaan hankkeella on kokonaisuutena vähäiset kielteiset vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön. Valtioiden rajat ylittäviä, maisemakuvaan vaikuttavia ympäristövaikutuksia on pääasiassa Tornionjoki-laakson ylittävässä kohdassa ja siirtovoimalinjan voidaan katsoa aiheuttavan kielteisiä vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön Tornionjoen molemmin puolin.

Joella harjoitettava kalastus on mainittu ja arvioitu osana virkistystä ja ulkoilua. Alueen on todettu olevan virkistykseen ja ulkoilun kannalta merkittävä. Ulkoiluun kohdistuvat vaikutukset on arvioitu vähäisiksi tai merkityksettömiksi. Rajat ylittäviä vaikutuksia virkistykseen ja ulkoiluun ei arvioida tulevan lukuun ottamatta siitä mahdollisesti aiheutuvia kielteisiä visuaalisia vaikutuksia.

Tornionlaakson museo toteaa, että lausuntomateriaalissa on mukana yksi valokuvavite sekä pienimittakaavainen kartta Tornionjoen ylityskohdasta. Museon näkemyksen mukaan esitetty havainnemateriaali arvioinnin tueksi on niukka. Materiaalista puuttuvat muun muassa tarkemmat kartat, joissa olisi esitetty rakennetun kulttuuriympäristön kohteet, alueet ja maisema-alueen sijainnit suhteessa voimajohdon. Vaikutuksia aineettomaan kulttuuriperintöön ei ole tunnistettu tai arvioitu.

Tornionlaakson museon pitää hyvänä, että Tornionjoen ylityskohdaksi on valittu Vuennonkosken kohdalla sama maastokäytävä nykyisen voimajohdon kanssa. Voimajohdon sijoittaminen uuteen maastokäytävään olisi kaksinkertaistanut haitalliset vaikutukset kulttuurimaisemaan ja kulttuuriperintöön Vuennonkosken alueella. Tornionlaakson museolla ei ole muilta osin huomautettavaa YVA-selostuksesta, joka koskee 400 kV-voimajohdon rakentamista Suomen rajalta, Tornionjoelta Ruotsin Messaureen.

Titta Kallio-Seppä
Museonjohtaja

Teija Ylimartimo
Rakennustutkija

Tiedoksi Museovirasto, Itä- ja Pohjois-Suomen kulttuuriympäristöpalvelut
Lapin ELY-keskus, maankäyttö ja ympäristövaikutukset

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@ym.fi

LAUSUNTO

18.5.2022

Dnro 186/2022

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto YVA-selostuksesta

Viite: lausuntopyyntönnö 21.4.2022 VN/7757/2020

MESSAURE-SUOMEN RAJA 400 KV VOIMAJOHDON YVA-MENETTELY

Svenska kraftnät ja Fingrid Oyj kehittävät Ruotsin ja Suomen välistä sähkönsiirtoyhteyttä. Svenska kraftnätin suunnittelema 400 kilovoltin ilmajohtona toteutettava voimajohto kulkisi Jokkmokkin kunnan Messauressa sijaitsevalta sähköasemalta Norrbottenin läänin Ylitornion kunnan Risuddenissa sijaitsevalle Tornionjoen ylityskohdalle. Voimajohto jatkuu edelleen Suomessa Ylitornion kunnan ja Tornion kaupungin kautta Keminmaan sähköasemalle. Suomen puolelle sijoittuva osuus on käsitelty erillisessä YVA-menettelyssä, jossa hankkeesta vastaavana on Fingrid Oyj.

Ruotsin osuuden arviointiohjelma oli nähtävillä Suomessa vuonna 2020 ja Suomi ilmoitti tuolloin osallistuvansa hankkeen YVA-menettelyyn. Ruotsin ympäristöviranomaisen on nyt lähettänyt hankkeen YVA-selostuksen kommentteille. Suomen viranomaisilla, asukkailla ja yhteisöillä on mahdollisuus esittää kommentteja hankkeen YVA-selostuksesta niiltä osin, kuin merkittävien ympäristövaikutusten voidaan katsoa ulottuvan Suomeen. Lausunnot annetaan Ympäristöministeriölle.

Tornionjoen ylityskohta sijoittuu Lohijärven paliskunnan alueelle. Keminmaa-Tornionjoki 400 kV voimajohto sijoittuu ennen Tornionjoen ylitystä (Vuennonkoski) poronhoitoalueella Lohijärven paliskunnan alueelle 2,5-3 km matkalla pääosin samaan johtokäytävään olemassa olevan 400 kV voimajohdon kanssa. Sitä edeltävät osat voimajohdosta ovat poronhoitoalueen ulkopuolella.

Lohijärven paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 1400 ja poronhoitajia on 51. Paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laiduntamiseen.

Poronhoidon huomioon ottaminen hankkeessa

Poronhoitolaki (PHL, 848/1990) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon aseman ja säättää poronhoidolle vapaan laidunnusoikeuden PHL 3 §: ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistustai hallintaoikeudesta riippumatta.” Lain esitöiden (HE 1989) mukaan poronhoito-oikeus on tarkoitettu

pysyväksi oikeudeksi. Poronhoitolaissa (53 §) säädetään myös, että ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.” Alueella voimassa olevan Länsi-Lapin maakuntakaavan suunnittelu- ja yleismääräykset edellyttävät, että poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset. Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVAL 252/2017) velvoittaa myös omalta osaltaan alueella toimivaan elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen.

Hankkeen vaikutukset poronhoidolle ja niiden arviointi

Ympäristölle aiheutuvat muutokset vaikuttavat aina poronhoidon harjoittamisen edellytyksiin. Ruotsin puolelle sijoittuvalla voimajohdon osalla on todennäköisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia alueen poronhoidolle, sillä se sijoittuu Samebyiden keskeisille laidun- ja toiminta-alueille ja jutamisreiteille. Hankkeella on myös yhteisvaikutuksia olemassa olevien voimajohtojen kanssa. Hankkeessa on selvitetty vaikutuksia poronhoidolle sekä haittojen lieventämiskeinoja. Voimajohtoreittien vaihtoehtoista on valittu päävaihtoehdoksi reitti, joka aiheuttaa vähiten haittaa ympäristölle ja poronhoidolle. Selostuksen tiivistelmän mukaan ”Porotalouteen kohdistuvien vaikutusten arvioidaan jäävän kokonaisuutena pieniksi tai kohtalaisiksi, mikäli noudatetaan toimenpiteitä, joiden avulla poronhoidon harjoittamista voidaan jatkaa.”

Suomen puolen poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu YVA-menettelyssä ja Lohijärven paliskunnan kanssa on käyty vuoropuhelua sen aikana. Voimajohtohankkeen sijaitessa lähes poronhoitoalueen rajalla ja pääosin olemassa olevan voimajohdon rinnalla, sen alueella ei juurikaan laidunna poroja. Alueella ei myöskään sijaitse poronhoidon rakenteita, eikä siellä tehdä poronhoitotöitä. Hankkeen vaikutukset poronhoidolle ovat siten Lohijärven paliskunnan mukaan vähäiset. Paliskunta on kuitenkin syytä osallistaa hankkeen suunnittelun jatkovaiheisiin ja ottaa sen kannanotot huomioon suunnittelussa ja toteutuksessa sekä sovittaa rakentamisaikatauluja yhteen siten, ettei töillä häiritä porojen lisääntymistä tai laidunnusta.

YVA-selostuksen tiivistelmän mukaan uuden siirtovoimalinjan ei arvioida aiheuttavan rajat ylittäviä merkittäviä kielteisiä vaikutuksia porotaloudelle. Paliskuntain yhdistys katsoo, että voimajohdon rakentamisella Ruotsin puolelle voi olla vähäisiä vaikutuksia Suomen poronhoidolle, mikäli ruotsalaisia poroja sen vuoksi tulee normaalia enemmän rajan yli. Rajalla ei ole esteitä. Tämä aiheuttaa lisätöitä ja kustannuksia porojen kokoamisesta ja pois kuljettamisesta. Porojen häiriintymistä tulee estää linjan rai-vaus- ja rakentamistöiden ajoittamisella. Tämän onnistumiseksi hankkeesta vastaavan ja alueen samebyiden välinen vuoropuhelu ja neuvottelut ovat tärkeitä. Myös muita porotaloudelle aiheutuvien haittojen lieventämiskeinoja tulee toteuttaa.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao

Mika Penttilä/ Maankäyttö ja ympäristö

19.5.2022

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@ym.fi

Viite: Dnro VN/7757/202

Fingrid Oyj:n lausunto koskien ympäristöministeriön lausuntopyyntöä 400 kV-voimajohdon YVA-selostuksesta Suomen rajalta Ruotsin Messaureen (Aurora Line)

Fingrid Oyj kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa:

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Yhtiön on hoidettava sähkömarkkinalain edellyttämät velvoitteet pitkäjänteisesti siten, että kantaverkko on käyttövarma ja siirtokyvyltään riittävä.

Kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj suunnittelee yhteistyössä Ruotsin kantaverkkoyhtiö Svenska kraftnätin kanssa uutta 400 kilovoltin voimajohtoa Muhoksen Pyhänselästä Keminmaan kautta Ruotsin puolelle Messaureen. Kuuleminen koskee Ruotsin puolen osuutta Tornionjoelta Messauren sähköasemalle.

Suomen puolella hanke on edennyt YVA-vaiheesta yleissuunnittelu-, luvitus ja rakentamisvaiheeseen. Muhoksen ja Keminmaan välisen osuuden lunastuslupa saatiin valtioneuvostolta huhtikuussa 2022 ja osuuden rakentamistyöt käynnistyvät syksyn 2022 aikana. Keminmaan ja Ruotsin rajan välisen osuuden lunastuslupa on jätetty keväällä 2022 ja rakentamistöiden on tarkoitus käynnistyä vuoden 2023 aikana.

Fingrid ja Svenska kraftnät toimivat hankkeessa tiiviissä yhteistyössä. Muun muassa toteutuskelpoisen rajanylityspaikan määrittäminen, voimajohdon tekniset määrittelyt sekä rajat ylittävien kokonaisvaikutusten arviointi on tehty Suomen ja Ruotsin kantaverkkoyhtiöiden keskinäisen vuoropuhelun perusteella yhteistyönä. Fingrid Oyj:llä ei ole lausuttavaa YVA-selostuksesta.

Ystävällisin terveisin

FINGRID OYJ
Maankäyttö ja ympäristö

Mika Penttilä
yksikön päällikkö